

1000228059751

ikt. szám: FPH144 /4240 - 6 /2023

tárgy: Javaslat a rendkívüli településtámogatási rendszer felülvizsgálatára

előkészítő: Szociálpolitikai Főosztály

Előterjesztés

a Közgyűlés részére

Tisztelt Közgyűlés!

A Fővárosi Közgyűlés a 591/2022. (VI. 29.) Főv. Kgy. határozatával elfogadta az *Otthon, mindenkinek. Fővárosi stratégia az otthontalanság és a hajléktalanság csökkentéséről* című dokumentumot, amely meghatározta a hajléktalanság csökkentéséhez és a méltó ellátási körülmények biztosításához szükséges legfontosabb feladatokat a 2022-2031 közötti időszakra. Az *Otthon, mindenkinek* stratégia részletesen foglalkozott a fővárosban élő hajléktalan polgárok számára nyújtott rendkívüli települési támogatások rendszerével is, előírta a Fővárosi Önkormányzat számára annak felülvizsgálatát, továbbá – egyebek mellett – azt, hogy fejlessze a rendkívüli települési támogatások színvonalát és az azokhoz való hozzáférést.

Az előterjesztés a vonatkozó törvényi szabályozás, illetve a hajléktalan budapestiek települési támogatásokhoz való hozzáféréseinek a rövid áttekintése után ismerteti a rendkívüli települési támogatási rendszer hatályos szabályozását, a rendszer működését és annak változásait (különös tekintettel a támogatások és a jogosultság jövedelmi határának az értékvesztésére, a költségvetési ráfordítások és az igénybevétel alakulására), majd ismerteti az elfogadásra javasolt új szabályozást.

1. Törvényi keretek, települési támogatásokhoz való hozzáférés

A Fővárosi Önkormányzat önként vállalt feladatként kezdte meg 1991-ben a hajléktalan budapestiek eseti segélyezését. Ezt a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 1997. január 1-jétől már kötelező feladatként írta elő a Fővárosi Önkormányzat számára.

A Szt. általános jelleggel azt állapítja meg, hogy „A hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra [tehát települési támogatás megállapítására irányuló eljárásra is] az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte” (6. §). A rendkívüli települési támogatás biztosítására a törvényi szabályozás azonban – az 1997 óta hatályos szabályozást követve – kifejezetten a Fővárosi

Önkormányzatot kötelezi, az alábbiak szerint: „Ha a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzat nem állapodik meg ettől eltérően, a fővárosban a hajléktalanok számára nyújtott rendkívüli települési támogatás megállapítása a fővárosi önkormányzat feladata” (45. §. (6)).

Rendkívüli települési támogatást a szociális törvény alapján az önkormányzatok azoknak kötelesek nyújtani, akik „a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe” kerültek, vagy „időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal” küzdenek. A törvény iránymutatása szerint elsősorban azokat a személyeket indokolt rendkívüli települési támogatásban részesíteni, „akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások — így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartáshoz, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások — vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak” (45. § (3)-(4)).

A szociális törvény a pénzbeli ellátások esetében nem a tényleges hajléktalan élethelyzet, hanem a lakcím alapján, vagyis úgy definiálja a „hajléktalanokat”, hogy „hajléktalan a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy, kivéve azt, akinek bejelentett lakóhelye a hajléktalan szállás” (4. § (2)). A törvény szövege szerint tehát a Fővárosi Önkormányzat rendkívüli települési támogatás nyújtásával kapcsolatos kötelező feladata elvben a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező vagy „a hajléktalan szállásra” bejelentett lakóhellyel rendelkező budapestiekre terjed ki. A fentiekkel szemben azonban bővíti a Fővárosi Önkormányzat támogatással kapcsolatos törvényi kötelezettségét a szociális törvénynek az az általánosabb rendelkezése, miszerint „A települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak rendkívüli települési támogatást, étkeztést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti” (7. § (1)).

A fentiekből az következik, hogy a hatályos törvényi szabályozás értelmében a hajléktalan élethelyzetben lévő budapestieknek nyújtandó önkormányzati pénzbeli ellátások biztosításával kapcsolatban egyaránt törvénybe foglalt kötelező feladata van a Fővárosi Önkormányzatnak és a kerületi önkormányzatoknak. A hajléktalan budapestiekkel dolgozó szociális munkások által jelzett tereptapasztalatok, a hajléktalan emberek megélhetési forrásairól rendelkezésre álló adatok, a fővárosi önkormányzati rendkívüli települési támogatás igénybevevői körében lefolytatott kérdőíves felmérés, valamint a kerületi polgármesteri hivatalok által a Főpolgármesteri Hivatal megkeresésére adott válaszok egyaránt a hajléktalan élethelyzetben lévő budapestiek települési támogatásokhoz való hozzáféréseinek a súlyos korlátaira, és egyúttal arra utalnak, hogy széleskörű félreértés övezi a települési támogatások hajléktalan emberek számára való biztosításával kapcsolatos ellátási kötelezettséget.

A lakcímük szerint „hajléktalan” budapestiek számára nyújtott rendkívüli települési támogatás biztosítását a Szt. a Fővárosi Önkormányzat feladatává teszi, ez azonban nem érinti sem a bármilyen értelemben hajléktalan emberek települési támogatásokra való jogosultságát, sem azoknak a hajléktalan élethelyzetben lévő embereknek a kerületi önkormányzatok által nyújtott rendkívüli települési támogatásra való jogosultságát, akik a bejelentett lakóhelyük alapján nem számítanak „hajléktalannak”.

Bizonytalanabb a települési támogatásokhoz való hozzáférése azoknak a hajléktalan élethelyzetben lévő budapestieknek, akiknek van bejelentett lakcíme vagy bejelentett tartózkodási helye, ami nem „hajléktalan szállás”, ugyanakkor nem esik egybe azzal a szállással, ahol életvitelszerűen tartózkodik.

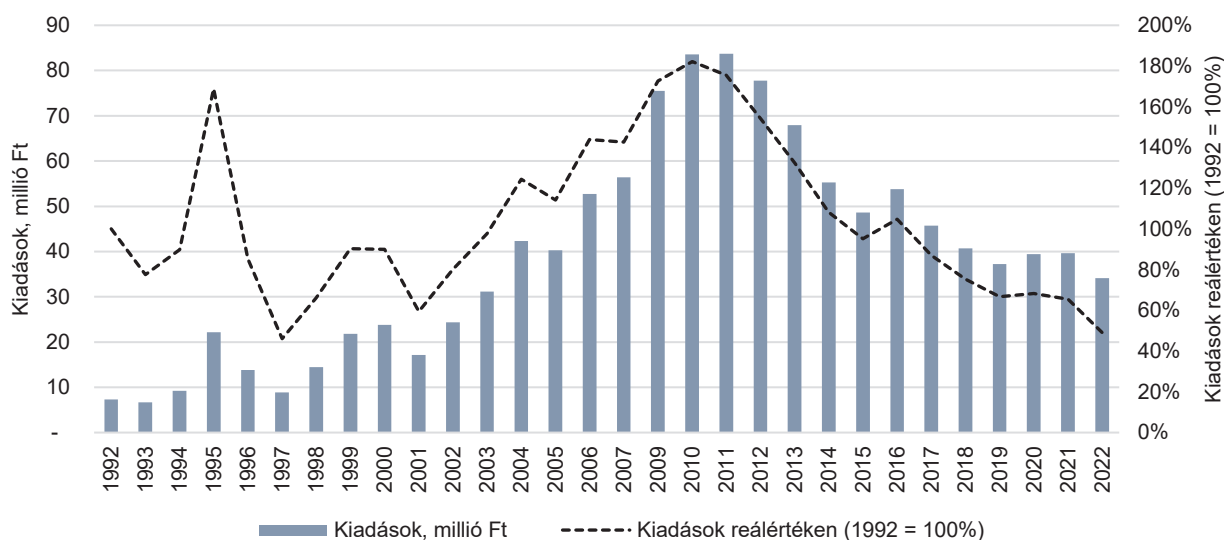
A fentiek alapján az azonban egyértelmű, hogy a vonatkozó törvényi rendelkezések szerint az a hajléktalan budapesti polgár, aki nem rendelkezik bejelentett lakóhellyel, vagy akiknek bejelentett lakóhelye hajléktalan szállás, *települési támogatás* megállapítása iránti kérelemmel ahhoz a kerületi önkormányzathoz fordulhat, amelynek illetékességi területén az ellátás kérelmezésekor tett nyilatkozata szerint szokásosan tartózkodik; *rendkívüli települési támogatás* megállapítása iránti kérelemmel pedig a Fővárosi Önkormányzathoz fordulhat.

A Fővárosi Önkormányzat ezen kívül, bejelentett lakóhelytől függetlenül biztosít rendkívüli települési támogatást a hajléktalan élethelyzetű embereknek a Szt. 7. §-a alapján, ez azonban nem érinti a kerületi önkormányzatok – ugyanazon törvényhely alapján fennálló – ellátási kötelezettségét.

2. A fővárosi önkormányzati rendkívüli települési támogatásokra fordított kiadások

A Fővárosi Önkormányzat az elmúlt tíz évben (2013 és 2022 között) évente átlagosan mintegy 46 millió forintot fordított a Budapesten élő hajléktalan embereknek (változó feltételekkel) nyújtott pénzbeli ellátásokra. A hosszabb idősoros adatok azt mutatják, hogy a kezdeti évek ingadozását követően 1997 és 2009 között többé-kevésbé folyamatosan – és reálértéken is – növekedett az erre a célra fordított kiadások összege. 2010 óta azonban ez a tendencia megfordult: azóta egyetlen év kivételével – a megítélt támogatások csökkenő száma és a támogatási összegek elmaradt valorizációja miatt – évről-évre egyre kevesebbet fordított a Fővárosi Önkormányzat a hajléktalan emberek rendkívüli települési támogatásaira. A 2022. évi összes kiadás nominálértéken a 2010. évi kiadások 40 százalékának, reálértéken azok 26 százalékának felelt meg.

A hajléktalan emberek eseti pénzbeli ellátására fordított fővárosi önkormányzati kiadások, 1992-2022.

Forrás: FPH; infláció: KSH Tájékoztatási Adatbázis.

2022-ben minden egyes rendkívüli települési támogatás kevesebb kiadással járt, mint korábban; az egyes támogatásokra fordított kiadások azonban eltérő mértékben csökkentek az elmúlt években. Legnagyobb mértékben a hasonló – jövedelempótló – funkciójú támogatásokra, a „jövedelem nélküli személyek” és a

„rendszeres ellátást kérelmezők” rendkívüli települési támogatására fordított kiadások csökkentek. A krízistámogatásra fordított kiadások 2014 és 2022 között növekedtek. Mindez azt jelenti, hogy ennek az eseti segélynek a költsége tette ki a rendkívüli települési támogatás összköltségvetésének az egyre nagyobb arányát: míg 2014-ben a krízistámogatás költsége az összes kiadás mindösszesen 5 százaléka volt, az elmúlt három évben már annak 35-36 százaléka.

3. A 2015-2023 közötti időszakban elérhető támogatások

A hatályos rendelet hat típusú támogatásról rendelkezik, ezek jellemzőit az alábbi táblázat foglalja össze. A támogatásokra való jogosultságnak egységesen feltétele, hogy a kérelmező vagy ne rendelkezzen jövedelemmel, vagy az egy főre jutó jövedelme alacsonyabb legyen 42 750 forintnál, egyedülálló kérelmező esetén 48 450 forintnál.

	Feltételek	Ellátás összege	Ellátás időtartama	Évente hány-szor vehető igénybe
Munkaképtelen személyek támogatása	Munkaképtelenség igazolása	havi 7000 Ft havi 3000 Ft*	3 hónap	1
Munkába álló személyek támogatása	Munkaszerződés bemutatása a munkába állást követő 15 napon belül	25 000 Ft	egyszeri	1
Jövedelem nélküli személyek támogatása	Munkaképesség, egyéb ellátásra való jogosultság hiánya, munkaügyi központtal vagy rehabilitációs hatósággal való együttműködés	7000 Ft	egyszeri	4
Rendszeres ellátást kérelmező személyek támogatása	Folyamatban lévő eljárás rendszeres (munkanélküli, társadalombiztosítási, szociális) ellátás megállapítására	havi 11 500 Ft	max. 10 hónap	1
Temetési költségekre adható támogatás	Elhunyt közeli hozzátartozó eltemettetése veszélyezteteti a létfenntartást	37 000 Ft**	egyszeri	1
Krízis települési támogatás	A kérelmező testi épsége a támogatás nélkül veszélybe kerülne; várandósság; gyermeknevelés költségei; kérelmezőnek a nevelésbe vett gyermekével való kapcsolattartáshoz anyagi segítségre van szüksége	7000 Ft	egyszeri	1

Forrás: Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 15/2015. (II. 25.) önkormányzati rendelete a Budapest főváros területén tartózkodó hajléktalanok rendkívüli települési támogatásáról. * 22 800 Ft-tól meghaladó jövedelem esetén. ** A legolcsóbb temetés költségének 20%-a.

A 2015-2023 közötti időszakban elérhető támogatások típusait – a 2015-ben megszüntetett, de már az azt megelőző években is jelentősen visszaszorult lakhatási támogatás, valamint a temetési segély kivételével – lényegében a még 1999-ben megalkotott fővárosi közgyűlési rendelet alkotta meg; összegük és jogosultsági feltételeik pedig 2015 óta változatlanok. A korábban hosszú ideig működő lakhatási támogatás megszüntetésével a támogatási rendszer egyetlen eleme sem támogatja kifejezetten a hajléktalanságból való kilépést.

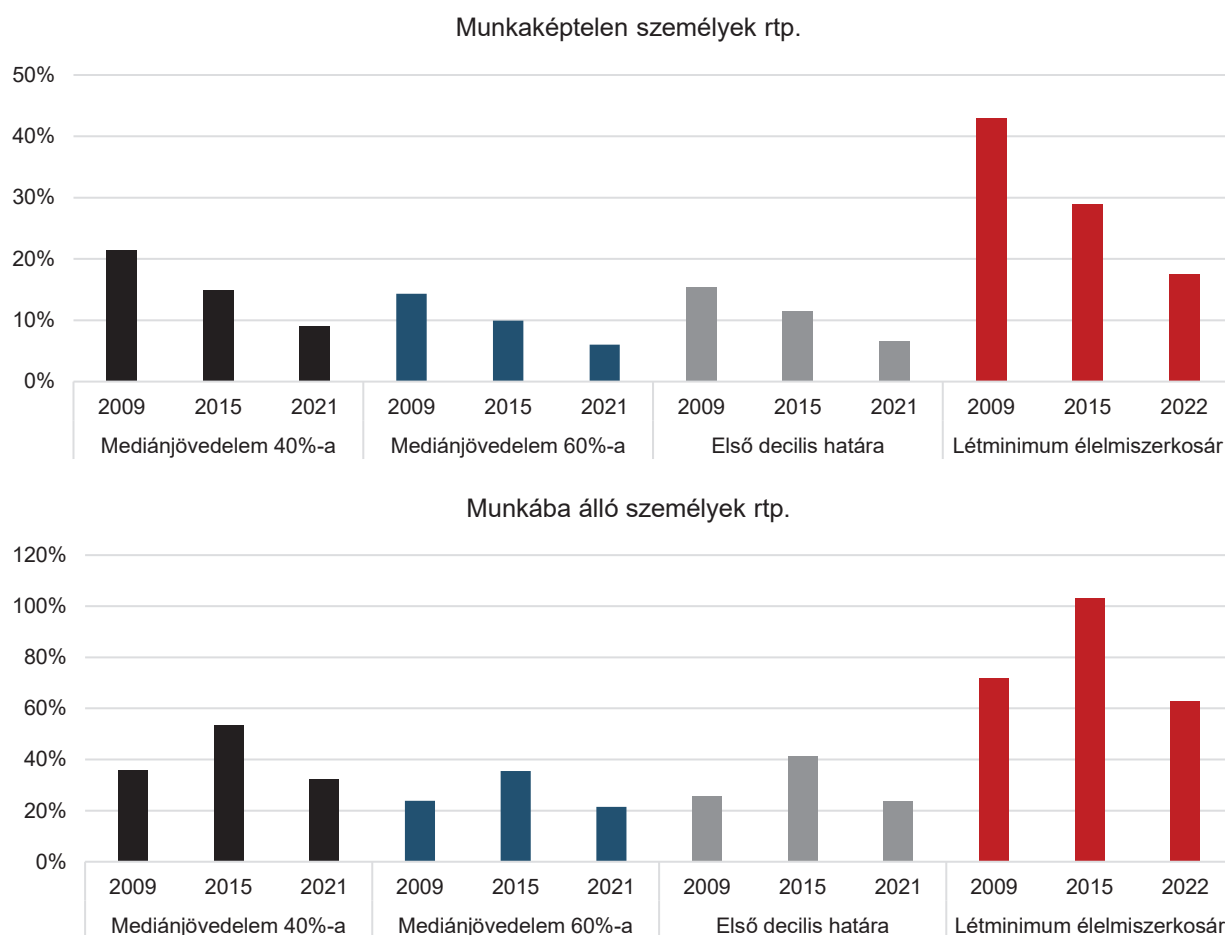
A lakhatási támogatás megszűnése óta a támogatások nagyobbik részének a funkciója alapvetően a teljes vagy szélsőséges jövedelemhiány enyhítése. A 2015-ben bevezetett új támogatási forma, a „temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás” évi 0-3 esetben kerül megállapításra, ebben nyilvánvalóan fontos szerepet játszanak a támogatás részletszabályai (a költségek 80%-ának a saját vagy más forrásból való előteremtése, valamint az alapértelmezett utófinanszírozás).

A munkába állási támogatás közvetlenebbül irányul az előrelépés segítésére, ösztönzésére: funkciója, hogy az első fizetést megelőző időszakban egyszeri támogatással segítse a hajléktalan élethelyzetben lévő budapestiek elhelyezkedését. A Szociálpolitikai Főosztály által a munkába állást segítő és ösztönző rendkívüli települési támogatásról elkészített részletes elemzése szerint 2021-ben összesen 426 fő részesült támogatásban, közülük az elsődleges munkaerőpiacon 319-en (75%), közfoglalkoztatásban 107-en (25%) helyezkedtek el. Takarító, betanított munkás, segédmunkás, konyhai kisegítő, közterületi segédmunkás, udvaros, portás, takarító, vagyonőr és őr munkakörök voltak a támogatást igénybe vevő budapestiek tipikus munkakörei.

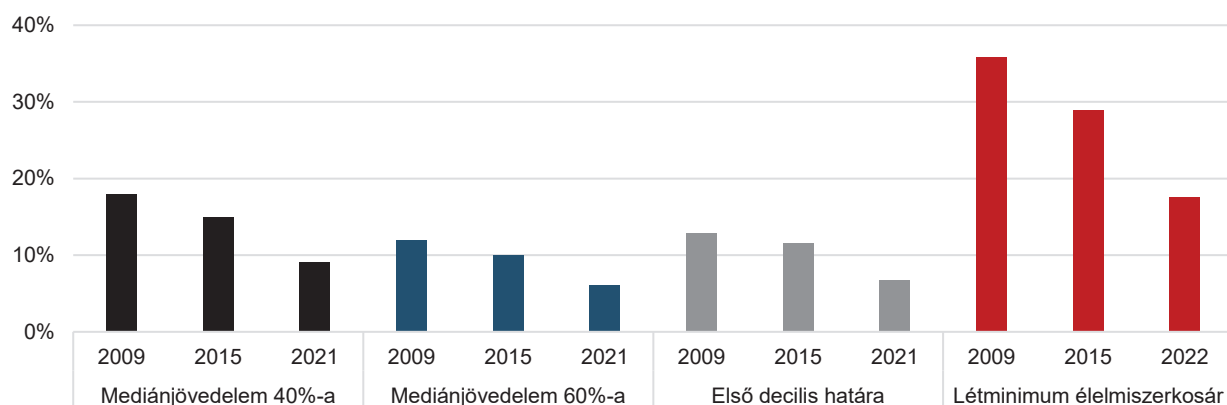
4. A támogatások és a jogosultsági jövedelemhatár értékvesztése

A támogatási rendszer legutóbbi két – 2009-ben és 2015-ben történt – felülvizsgálata óta az egyes támogatások értéke nagyon jelentős mértékben csökkent, amint azt az egyes támogatási összegek különböző szegénységi küszöbértékekhez viszonyított arányának a csökkenése is mutatja.

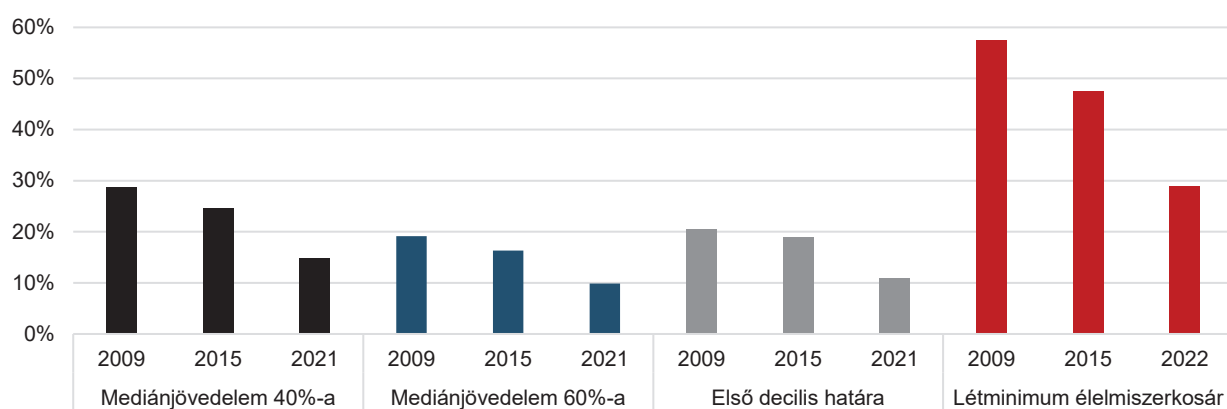
Támogatások összegek különböző szegénységi küszöbértékekhez viszonyított aránya, 2009-2022.

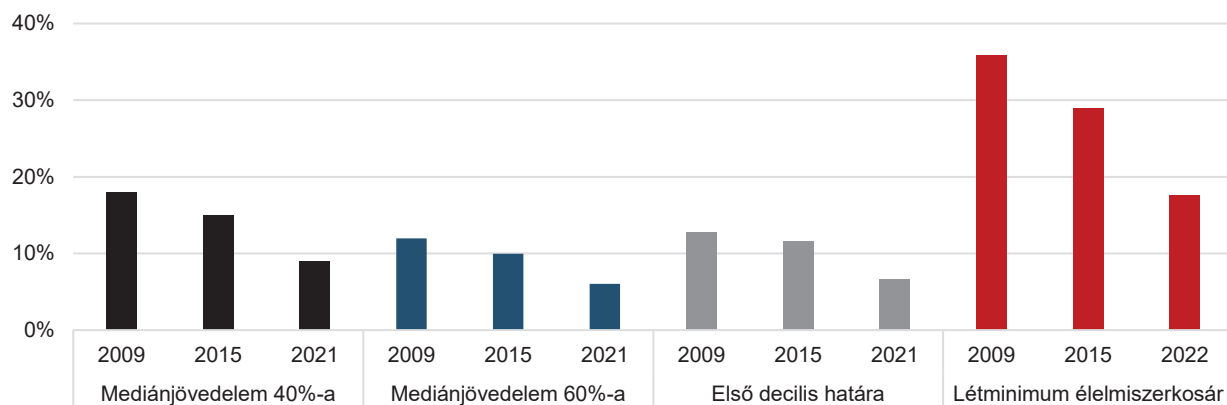
Jövedelem nélküli személyek rtp.

Rendszeres ellátást kérelmező személyek rtp.

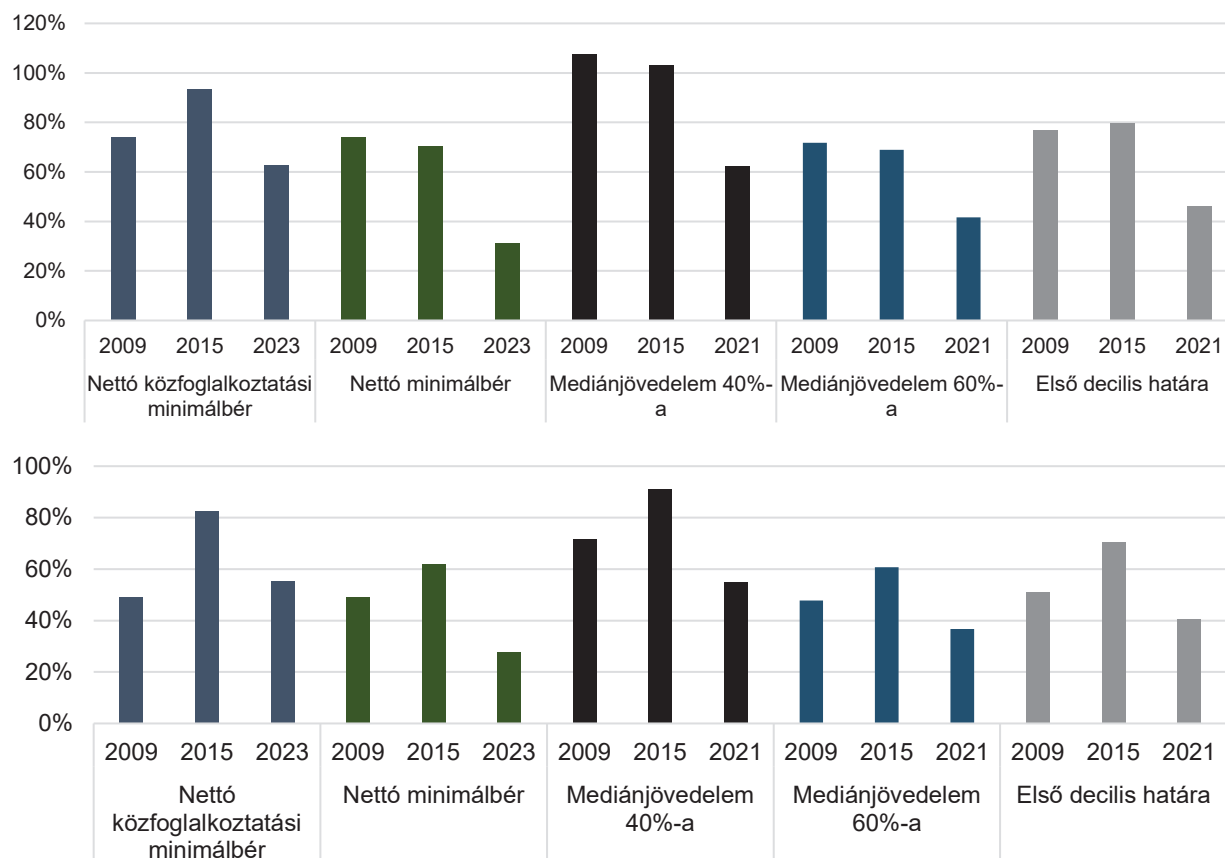
Krízis települési támogatás

Forrás: hatályos rendeleti szabályozás; Eurostat; KSH és Policy Agenda. Az élelmiszerkosár értékének a hozzávetőleges becslése az utolsó nyilvánosan elérhető (korábbi KSH-módszertan alapján számított) érték élelmiszer-inflációval korrigált változata. Mediánjövedelem = ekvivalens mediánjövedelem.

A támogatások összegéhez hasonlóan, a támogatási rendszer utolsó, 2015-ben történt felülvizsgálata jelentősen csökkent a jogosultság felső jövedelmi határának az értéke is, amit az alábbi ábrák a minimálbérhez, a közfoglalkoztatotti minimálbérhez, valamint különböző szegénységi küszöbökhez viszonyítva mutatnak be.

A jogosultság jövedelmi határának a különböző referenciaértékekhez viszonyított aránya, 2009-2023.

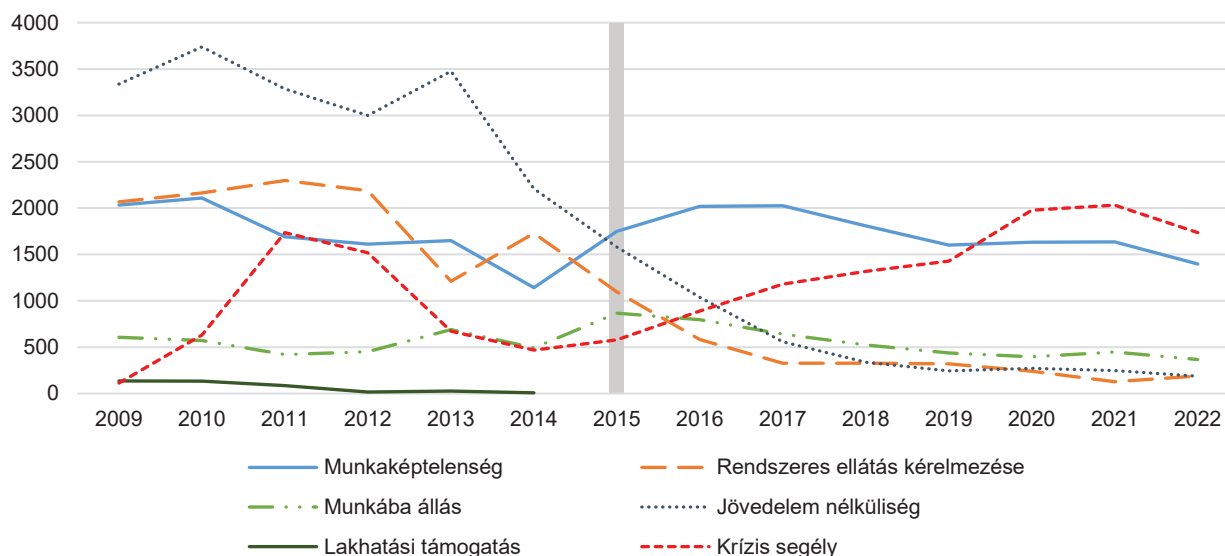

Forrás: hatályos törvényi rendeleti szabályozás; Eurostat. Mediánjövedelem = ekvivalens mediánjövedelem. Az első adatsor az alapértelmezett jövedelemküszöb értékét, a második adatsor a többfős háztartásra vonatkozó jövedelemküszöb értékét mutatja.

5. A támogatások igénybevétele

Minden bizonnyal a jogosultság jövedelmi határának, valamint a támogatások összegének azok utolsó módosítása óta bekövetkezett értékvesztése is hozzájárult ahhoz, hogy a támogatások igénybevétele – a legszélesebb körben igénybe vehető krízis települési támogatás kivételével – csökkent az elmúlt években.

A rendkívüli települési támogatások esetszáma, 2009-2022.

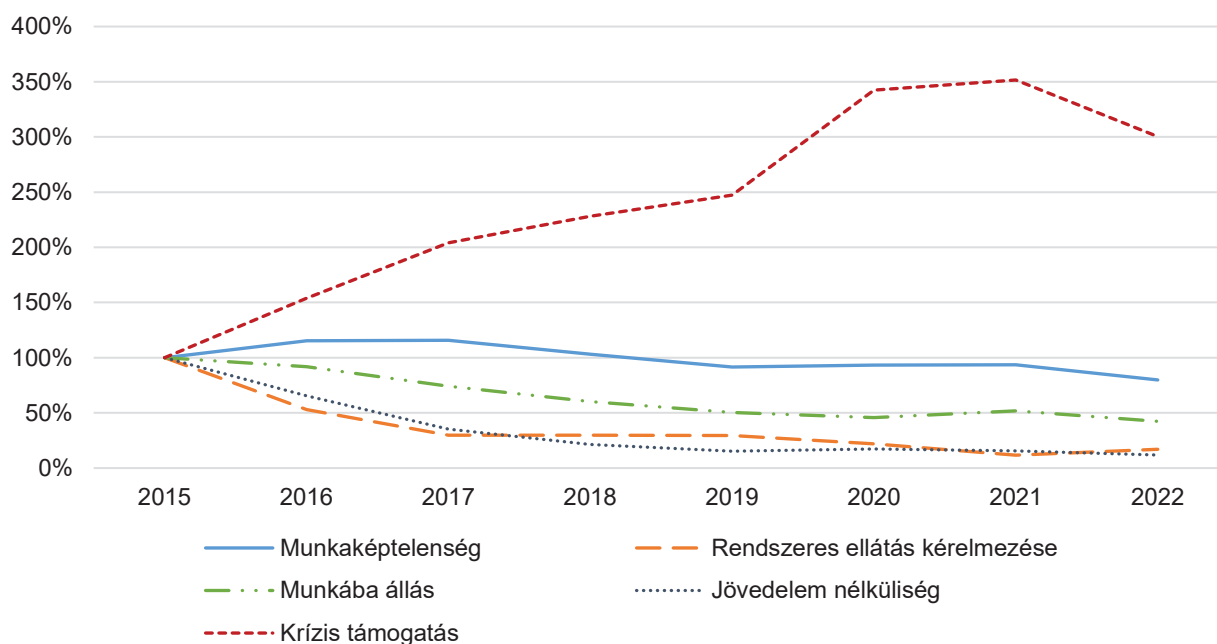

Forrás: FPH. A szürke függőleges egyenes a jelenleg hatályos rendeleti szabályozás elfogadásának az időpontját jelöli.

A rendkívüli települési támogatások megállapítására irányuló kérelmeket fogadó ügyfélszolgálati munkatársak, valamint a felülvizsgálat keretei között lefolytatott szakmai egyeztetések ugyanakkor több olyan részletszabályra is felhívták a figyelmet (elsősorban a jogosultság igazolásához, illetve az ezekhez kapcsolódó határidőkkel kapcsolatban), amelyek ugyancsak hozzájárulhatnak a támogatási rendszer alacsony igénybevételi arányához – vagyis ahhoz, hogy a támogatásokhoz a gyakorlatban az azokra elvben jogosultak jelentős része sem fér hozzá.

A jelenleg is hatályos rendelet elfogadása óta eltelt (7 éves) időszakban a támogatási esetek száma majdnem minden támogatás esetében jelentősen csökkent: a jövedelem nélküli és rendszeres ellátást kérelmező személyek támogatásának esetében mintegy 85 százalékkal, a munkába állási támogatás esetében 50 százalékkal, a munkaképtelen személyek támogatása esetében pedig 20 százalékkal. A krízistámogatás esetszáma ugyanakkor 2015 és 2021 között a három és félszeresére nőtt; és az esetszám elmúlt évben bekövetkezett csökkenése ellenére is igaz, hogy 2022-ben háromszor annyi polgár részesült ebben a támogatásban, mint 2015-ben.

A támogatások esetszámának változása, 2015-2022. (2015 = 100%)

Forrás: FPH.

6. A támogatást igénylők véleménye a támogatási rendszerről

2023 első félévében a Főpolgármesteri Hivatal munkatársai kérdőíves felmérést végeztek az ügyfélszolgálati irodán megforduló – a rendkívüli települési támogatásokat igénybe vevő – 100 polgár körében. Az eredmények egyértelműek abban a tekintetben, hogy a támogatásban részesülő hajléktalan budapesti polgárok – a fentiekkel összhangban – a támogatások alacsony színvonalát tartják a legfontosabb problémának. A felmérés részletesebb és egyes egyéb eredményeit az alábbi táblázatok közlik.

„Mennyire elégedett az alábbiakkal egy 1-5 terjedő skálán?”			
	Átlag	Medián	Módusz
A Segélyezési Iroda megközelíthetőségével	4.37	5	5
A kifizetés menetével (hogyan az személyesen, készpénzben történik)	4.14	5	5
A tájékoztatással, amit az ügyintézés során kap	4.04	4	5
Az itt dolgozók hangnemével, segítőkészségével	3.97	4	5
Az iroda nyitvatartási idejével	3.91	4	5
Az ügyintézéshez szükséges papírmunkával	3.72	4	5
A többi ügyfél viselkedésével	3.67	4	5
Az ügyintézéshez szükséges idővel	3.42	3.5	3
A jelenlegi segélyezési lehetőségekkel	2.96	3	3

„Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?” (5 = teljes mértékben egyetért; 1 = egyáltalán nem ért egyet)			
	Átlag	Medián	Módusz
Emelni kellene az egyes támogatások összegét	4.81	5	5
Sűrűbben adnám a különböző támogatásokat	4.55	5	5
Más típusú segélyeket vezetnék be	3.85	4	5
Egyszerűsíténém a segélyezés folyamatát	3.84	5	5
Hosszabb határidőket adnék a különböző igazolások beszerzésére	3.43	4	5
Utalással vagy postai utánvétellel szeretném kapni a segélyt	3.15	3	5

„Ön szerint mi a legnagyobb probléma a jelenlegi segélyezési rendszerrel?” <i>Két alkalommal többször említett problémák, az említés gyakorisága szerint</i>	
37	támogatások összege
14	információk hiánya
9	lassúság
9	támogatások gyakorisága
6	hozzáférhetőség
5	többszöri személyes megjelenés kényszere
4	infláció
3	motiváció hiány
3	támogatások igényléséhez szükséges papírmunka
3	ügyfélszolgálati iroda nyitvatartási ideje
2	folyósítás, kifizetés módja

7. A támogatási rendszer felülvizsgálatának szakmai egyeztetése és társadalmi véleményezése

A felülvizsgálat első lépéseiként 2023 év elején a Főpolgármesteri Iroda munkatársai két szakmai konzultációt szerveztek a hajléktalanellátásban, illetve a hajléktalan emberek jogvédelmében dolgozó szakemberek körében a támogatási rendszer működésével kapcsolatos tapasztalatok megosztása, valamint a rendszer fejlesztésével kapcsolatos javaslatok begyűjtése érdekében. A Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei írásban is megküldte a tapasztalatait és javaslatait. A felülvizsgálaton dolgozó hivatali munkatársak visszatérően, részletesen egyeztettek a támogatási rendszer tapasztalatairól az ügyfélszolgálati iroda munkatársaival, akik – egyebek mellett – számos eljárási szabály módosítására tettek javaslatot a hajléktalan budapestiek támogatásokhoz való hozzáféréseinek az elősegítése érdekében.

Az érintettek bevonása érdekében, az előbbieken ismertetett kérdőíves felmérés mellett 2023 februárjában a Főpolgármesteri Hivatal fórumot hirdetett meg hajléktalan emberek részére az egyik Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő, forgalmas nappali melegedőben. A 20 hajléktalan polgár

részvételével lezajlott eseményen a települési támogatásokhoz való hozzáférés tapasztalatairól, nehézségeiről kérdeztük az érintetteket, illetve a támogatási rendszer fejlesztésére irányuló javaslataik, elvárásaik iránt érdeklődtünk. A jelenlegi támogatási rendszer működéséről és meghívottak javaslatairól az *Otthon, mindenkinek* stratégia előkészítéséhez és véleményezéséhez összeállított Tapasztalati Szakértői Tanács tagjaival is sor került egy egyeztetésre. Az érintettek tapasztalatai a szabályozás problémái mellett az elérhető támogatásokról szóló tájékoztatás fejlesztésének a jelentőségét is megerősítették.

A felülvizsgálat eredményeit és a javasolt új szabályozás előzetes tervei bemutatásra kerültek az *Esélyteremtő Munkacsoport* (a Fővárosi Önkormányzat kapcsolódó civil szakmai fóruma) áprilisi ülésén.

A fentiek nyomán előkészített előzetes változatot a Főpolgármesteri Hivatal munkatársai – az előzetes szakmai véleményezési folyamat részeként – júliusban megküldték mindazon szakemberek és szakmai szervezetek részére, amelyek részt vettek a felülvizsgálat korábbi szakaszában. A *szakmai véleményezés* összesen során 8 írásos visszajelzés, vélemény érkezett (a Budapesti Módszertani és Szociális Központ és Intézményei, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, valamint a Menhely Alapítvány munkatársai, továbbá az Utcajogász Egyesület részéről), amelyekre tekintettel került kialakításra a 2023 augusztusában társadalmi véleményezésre bocsátott változat. A rendelet *társadalmi véleményezése* során összesen három visszajelzés érkezett (a Háttér Társaság, a Motiváció Alapítvány és az Utcajogász Egyesület részéről), amelyekre tekintettel került kialakításra a rendelet Közgűlés elé terjesztett változata.

8. Az új szabályozás összefoglalása

Az előkészített rendeletben foglalt új szabályok a támogatási rendszer korábbi logikáját jórészt megőrizve biztosítják, hogy a fővárosban élő hajléktalan személyek a korábbiaknál jelentősen nagyobb összegű támogatásokhoz férhessenek hozzá a hajléktalansággal gyakran együtt járó súlyos jövedelemszegénység enyhítése, az alkalmanként jelentkező többletkiadások lehetővé tétele, valamint a munkába állás és a munkahely megtartásának ösztönzése érdekében.

A támogatási rendszer megfelelősége mellett az új rendelet a támogatásokhoz való hozzáférést is fejleszti, részben a jogosultság jövedelmi határának a jelentős emelésével, részben egyes eljárási szabályok módosításával.

A támogatások összegének az emelésén túl az új szabályozás úgy módosítja a jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása megállapításának feltételeit, hogy a támogatás valóban alkalmas legyen a teljes jövedelemnélküliség, illetve a központi kormányzati szociálpolitikai rendszer azon hiányosságának az orvoslására, amelynek következtében egy jövedelemnélküli polgár akár egy teljes évig kizárható az aktív korúak ellátásából. Az előkészített rendelet a támogatás megállapítását (a korábbi rendelet szerinti évente legfeljebb négy alkalom helyett) az aktív korúak ellátására való jogosultság feltételeként előírt együttműködés minimális időtartamának a lejártáig, legfeljebb 12 hónapra teszi lehetővé.

A krízishelyzet kezelésére szolgáló támogatást az új szabályok a korábbi évi egy alkalom helyett évi két alkalommal teszik lehetővé.

A hatályos rendelethez képest további módosítás, hogy az előkészített új szabályozás a jogosultság megállapításakor – a fővárosi lakásrezsi-támogatásról szóló fővárosi rendeletben már bevezetett szabályhoz hasonlóan – a rászorultság megállapítására alkalmasabb elkölthető jövedelem, vagyis a végrehajtás során történő letiltás vagy levonás után fennmaradó jövedelem tekintetbe vételét írja elő.

A korábban is működő támogatások mellett a rendelet két új támogatási formát is bevezet: a várandósgondozási rendkívüli települési támogatás a hajléktalan emberek egy kiemelkedően sérülékeny csoportja számára biztosít szabad felhasználású, ugyanakkor – egészségmegőrzésre, megelőzésre ösztönző – feltételekhez kötött készpénz-támogatást; a lakcím nélküli lakosok rendkívüli települési támogatása pedig azoknak létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került budapesti lakosoknak nyújt segítséget, akik rendezetlen lakcím-helyzetük miatt elesnek azoktól a kerületi önkormányzatok által biztosított rendkívüli települési támogatásoktól, amelyekhez a hasonló helyzetben lévő, de az általuk lakott lakásban lakcímmel rendelkező rászoruló polgárok hozzáférhetnek.

	Jelenlegi szabályozás			Javasolt szabályozás			
	Ellátás összege	Ellátás időtartama	Évente hányszor igényelhető	Ellátás összege		Ellátás időtartama	Évente hányszor igényelhető
Munkaképtelenség	havi 7000 Ft	max. 3 hónap	1	havi 20 000 Ft		max. 3 hónap	1
	havi 3000 Ft*						
Munkába állás	25 000 Ft	egyszeri	1	50 000 Ft	Munkába álláskor	háromszori	1
				25 000 Ft	Munkába állást követő 3. hónap		
				25 000 Ft	Munkába állást követő 5. hónap		
Jövedelem nélkülség	7000 Ft	egyszeri	4	20 000 Ft		max. 12 hónap (aktív korúak ellátására való jogosultságig)	1
Rendszeres ellátás kérelmezése	havi 11 500 Ft	max. 10 hónap	1	havi 30 000 Ft		max. 10 hónap	1
Krízis települési támogatás	7000 Ft	egyszeri	1	10 000 Ft		egyszeri	2

9. Az „Otthon, mindenkinek” stratégia által előírt feladatok

Az előkészített rendelet az *Otthon, mindenkinek* stratégiában előírt feladatoknak megfelelően – noha a feladathoz rendelet határidőnél később – jelentősen javítja „a rendkívüli települési támogatások színvonalát és az azokhoz való hozzáférést”, az előkészítés folyamata pedig biztosította, hogy „az új rendszer kialakításával kapcsolatban” a Fővárosi Önkormányzat tekintetbe vegye „a támogatásokat igénybe vevő budapestiek, az őket segítő szociális munkások, valamint a rendszert működtető hivatali munkatársak tapasztalatait és javaslatait”.

A szabályozás felülvizsgálatával párhuzamosan folyamatban van annak a feladatnak a végrehajtása is, hogy a Fővárosi Önkormányzat „biztosítsa a rendkívüli települési támogatások igénylésére szolgáló ügyfélszolgálati iroda akadálymentességét, valamint a kiszámítható és érthető, ügyfélbarát és segítőkész ügyintézés feltételeit”. Ennek keretei között – az akadálymentesítés előkészítésén túl, a támogatást igénylő budapestiek által megfogalmazott igényekkel összhangban – folyamatban van a nyitvatartási idő olyan átalakítása, ami egy munkanapon biztosítja a későbbi, délutáni ügyintézés lehetőségét is, továbbá a mosdóhasználat biztosítása az ügyféltérből elérhető mellékhelyiségen keresztül. Ezt a célt szolgálja továbbá az előkészített új rendelet azon rendelkezése, amely a készpénzes kifizetés mellett megteremti a bankszámlára való utalással történő folyósítás lehetőségét is. (A szakmai és társadalmi véleményezésre bocsátott változatban a postai úton történő folyósítás lehetősége szerepelt, ennek célszerűségének és ügyfélbarát megvalósíthatóságának a vizsgálata azonban további egyeztetéseket igényel.) Ugyancsak ebből a feladatból adódik, hogy az új támogatási rendszerről a Fővárosi Önkormányzat közérthető, könnyen hozzáférhető összefoglalókat, útmutatókat biztosítson majd a támogatásokra potenciálisan jogosult budapestiek, valamint a nekik segítő szociális munkások számára.

Az *Otthon, mindenkinek* stratégiában foglalt azon feladatokkal kapcsolatban, amelyek egy – a támogatási rendszer felülvizsgálatába bevont hajléktalan budapestiek által is hangsúlyosan szorgalmazott – lakhatási támogatás bevezetését (újraindítását), valamint a hajléktalanságból való kilépést hátráltató eladósodottság kezelésére szolgáló támogatási konstrukció kidolgozását írták elő a Fővárosi Önkormányzat számára, további előkészületek bizonyultak szükségesnek. Az előkészített rendelet így az előírt feladatoknak csak egy részét teljesíti, a támogatási rendszer abban foglalt jelentős fejlesztése ugyanakkor nem szenved további késedelmet a további támogatások optimális formájának a kialakításáig. Ugyancsak további előkészületet igényel az az előkészítés során felmerült új (az erre a célra jelenleg pályázati forrásokból működő támogatási lehetőségeket kiegészítő vagy azokat kiváltó) ellátási forma, amely célzottan a gyógyszerekhez, gyógyászati segédeszközökhöz, szemüveghez való hozzáférést támogatná – noha ezzel összefüggésben a hajléktalan budapestiek kerületi önkormányzati települési támogatásként nyújtott gyógyszer-támogatásokhoz való hozzáférése jelentené a rendszerszerű megoldást.

A rendkívüli települési támogatások felülvizsgálata továbbá aláhúzta annak az ugyancsak az *Otthon, mindenkinek* stratégiában foglalt feladatnak az indokoltságát, amely egyeztetéseket szorgalmazott a kerületi önkormányzatokkal „a hajléktalan emberek települési támogatásokhoz való hozzáférésnek a biztosításáról”. Ezt a célt a Fővárosi Önkormányzatnak a rászoruló és a nekik segítő szociális munkások tájékoztatásának a fejlesztésével is indokolt elősegítenie.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megtárgyalására és a döntési javaslat elfogadására.

Döntési javaslat

A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy:

1.

megalkotja a Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének/2023. (.....) önkormányzati rendeletét a Budapest főváros területén tartózkodó rászoruló személyek rendkívüli települési támogatásáról az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal.

Határozathozatal módja:

A döntéshozatalhoz minősített szavazattöbbség szükséges.

Kelt, Budapesten, a minősített elektronikus aláírásban szereplő időbélyegzőben foglalt időpontban.

Karácsony Gergely
Főpolgármester

Láttam:

dr. Számadó Tamás
főjegyző

melléletek:

1. Rendelet-tervezet és indoklás

függelékek:

1. Előzetes hatásvizsgálat

Kovács
Tünde

Digitálisan aláírta:
Kovács Tünde
Dátum: 2023.09.20
11:15:57 +02'00'

Berente
Katalin

Digitálisan aláírta: Berente
Katalin
Dátum: 2023.09.20
11:37:33 +02'00'

Dr. Schrödel
Norbert
András

Digitálisan aláírta:
Dr. Schrödel
Norbert András
Dátum: 2023.09.20
13:09:08 +02'00'

Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének .../2023. (...) önkormányzati rendelete

a Budapest főváros területén tartózkodó rászoruló személyek rendkívüli települési támogatásáról

Budapest Főváros Közgyűlése a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (4) bekezdés g) pontjában kapott felhatalmazás alapján, és a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 7. § (1) bekezdésében, 10. § (1) bekezdésében, 25. § (3) bekezdés b) pontjában, 26. §-ában, 32. § (1) bekezdés b) pontjában és (3) bekezdésében, valamint 45. § (3)-(6) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következő rendeletet alkotja:

I. Fejezet *Általános rendelkezések*

1. A rendelet hatálya

1. §

A rendelet hatálya arra a Budapest közigazgatási területén tartózkodó személyre terjed ki,

- a) aki bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik,
- b) aki fővárosi kerülettel megjelölt településszintű lakóhellyel rendelkezik,
- c) akinek a bejelentett lakóhelye a főváros területén lévő hajléktalanszálláson van, vagy
- d) akinek a részére a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 7. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Önkormányzat – hatáskörére és illetékességére tekintet nélkül – köteles rendkívüli települési támogatást biztosítani, ha ennek hiánya az arra rászoruló életét, testi épségét veszélyezteti, és aki
- da) az éjszakáit a főváros közterületein, a főváros területén lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségben vagy a főváros területén lévő hajléktalanszálláson tölti; vagy
- db) elemi kár, baleset, bűncselekmény miatt, vagy egyéb okból került életét, testi épségét veszélyeztető helyzetbe.

2. §

(1) Rendkívüli települési támogatást az az 1. §-ban meghatározott személy kaphat, akinek a megélhetése más módon azért nem biztosított, mert

- a) nincs jövedelme,
- b) az ő és a vele együtt élő, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 8:1. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti közeli hozzátartozója és élettársa (a továbbiakban együtt: közeli hozzátartozó) összesített elkölthető jövedelmeiből számított egy főre jutó havi elkölthető jövedelem nem haladja meg a 75 000 forintot, vagy
- c) egyedül élő kérelmezőként a havi elkölthető jövedelme nem haladja meg a 100 000 forintot.

(2) Az (1) bekezdés b)–c) pontja szerinti elkölthető jövedelem alatt a Szt. 4. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jövedelemből a végrehajtás során történő letiltás vagy levonás után fennmaradó összeg értendő.

2. A rendkívüli települési támogatások megállapítása

3. §

- (1) A rendkívüli települési támogatás megállapítására önkormányzati hatósági eljárás keretében, kérelemre vagy hivatalból kerül sor.
- (2) A rendkívüli települési támogatást úgy kell megállapítani, hogy az elősegítse a rendkívüli települési támogatásra rászoruló személy (a továbbiakban: rászoruló) létfenntartását.
- (3) A rászoruló – a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – a rendeletben foglalt feltételek fennállása esetén egyszerre csak egy jogcímen részesíthető rendkívüli települési támogatásban.
- (4) A 8., 9. és 10. alcímben meghatározott rendkívüli települési támogatás más rendkívüli települési támogatások mellett is megállapítható.

4. §

- (1) A rászoruló a rendkívüli települési támogatásra irányuló kérelmét írásban, a főjegyzőnek címezve
- a) postai úton a *Főpolgármesteri Hivatal 1840 Budapest* postai címre,
 - b) Budapest Főváros Önkormányzata részére elektronikus úton, vagy
 - c) személyesen a Főpolgármesteri Hivatal 1087 Budapest, Könyves Kálmán körút 84. szám alatti ügyfélszolgálati irodáján (a továbbiakban: ügyfélszolgálati iroda) ügyfélfogadási időben nyújthatja be.
- (2) A kérelemnek tartalmaznia kell
- a) az igényelt rendkívüli települési támogatás megjelölését;
 - b) a kérelmező azonosító adatait (neve, születési neve, születési helye és ideje, anyja neve, társadalombiztosítási azonosító jele), lakóhelyének vagy tartózkodási helyének pontos címét, és állampolgárságát;
 - c) a kérelmezővel együtt élő közeli hozzátartozó azonosító adatait (a közeli hozzátartozó neve, születési neve, születési helye és ideje, anyja neve), a rokoni kapcsolat megnevezését
 - d) a kérelem indokát;
 - e) a kérelmező és a vele együtt élő közeli hozzátartozók összes elkölthető havi jövedelmét forintban bemutató jövedelemnyilatkozatot;
 - f) az igényelt rendkívüli települési támogatás folyósításának kért módját (készpénzben, bankszámlára utalással vagy postai úton); és
 - g) a kérelmező értesítési címét.
- (3) A rendkívüli települési támogatásra irányuló kérelemben foglaltakat a következő hatósági igazolványokkal vagy más megfelelő dokumentumokkal, igazolásokkal kell alátámasztani:
- a) a személyazonosságot a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvánnyal, a lakcímet pedig a lakcímet is tartalmazó személyazonosító igazolvánnyal vagy a lakcímről szóló hatósági igazolvánnyal;
 - b) a jövedelmet azt igazoló megfelelő dokumentumokkal;
 - c) az 1. § d) pont da) alpontja szerinti helyzetet a budapesti hajléktalanszálló, vagy a Budapesten bejegyzett utcai gondozó szolgálat által kiállított 30 napnál nem régebbi igazolással;
 - d) az 1. § d) pont db) alpontja szerinti helyzetet rendőrségi jegyzőkönyvvel, orvosi igazolással, család- és gyermekjóléti szolgálat, vagy hajléktalanellátó szervezet igazolásával kell igazolni.
- (4) A (3) bekezdés szerinti igazolványok, vagy más megfelelő dokumentumok, igazolások másolatát a kérelemhez csatolni kell.

(5) A kérelem benyújtásának elősegítése érdekében Fővárosi Önkormányzat a budapest.hu honlapon az (1)–(4) bekezdés előírásainak megfelelő kérelem-mintát és kitöltési útmutatót, valamint a rendkívüli települési támogatások igénybevételére vonatkozó részletes tájékoztatót tesz közzé.

5. §

(1) A rendkívüli települési támogatásról a kérelem benyújtását, vagy az eljárás hivatalból való megindítását követő 15 napon belül kell dönten.

(2) A rendkívüli települési támogatás megállapításáról a Fővárosi Önkormányzat dönt.

(3) A rendkívüli települési támogatás folyósítása a rászoruló kérelmében foglaltak szerint

a) az ügyfélszolgálati irodán készpénzben

b) bankszámlára utalással, vagy

c) postai úton történik.

3. A rendkívüli települési támogatás felhasználásának ellenőrzése

6. §

(1) A kötött felhasználási célra kifizetett rendkívüli települési támogatás felhasználását a Fővárosi Önkormányzat a szociális munkás igazolása, továbbá nyugta, számla vagy egyéb bizonylat alapján is ellenőrizheti.

(2) Amennyiben az ügyfél – az előzetes írásbeli nyilatkozata ellenére – hitelt érdemlően nem tudja igazolni az általa kötött felhasználási célra felvett rendkívüli települési támogatás jogszerű felhasználását, akkor 3 hónapra kizárható a rendkívüli települési támogatásokból, kivéve a 9. alcímben és a 10. alcímben megállapított rendkívüli települési támogatásokat.

7. §

(1) A jogosulatlanul igénybe vett rendkívüli települési támogatás folyósítását meg kell szüntetni és a jogosulatlanul és rosszhiszeműen felvett rendkívüli települési támogatás összegét vissza kell fizettetni.

(2) A jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vett rendkívüli települési támogatás folyósításának megszüntetéséről és a jogosulatlanul felvett rendkívüli települési támogatás visszafizetésének kötelezettségéről, valamint a 6. § (1) bekezdés szerinti kizárásról a Fővárosi Önkormányzat dönt.

II. Fejezet

Az egyes rendkívüli települési támogatásokra vonatkozó különös rendelkezések

4. Munkaképtelen személyek rendkívüli települési támogatása

8. §

(1) Munkaképtelen személyek rendkívüli települési támogatására jogosult az az 1. § d) pont da) alpontja szerinti személy, aki munkaképtelen, és nem részesül társadalombiztosítási vagy egyéb rendszeres pénzbeli szociális ellátásban, vagy a részére folyósított társadalombiztosítási vagy egyéb rendszeres pénzbeli szociális ellátás havi összege nem éri el a 60 000 forintot.

(2) A munkaképtelenség igazolására a házi orvos, a hajléktalan ellátás keretében működő Egészségügyi Centrum orvosa, vagy a fekvőbeteg-szakellátásban dolgozó orvos által kiadott, a munkaképtelenség időtartamát is megjelölő igazolás fogadható el.

9. §

(1) Munkaképtelen személyek rendkívüli települési támogatását egy naptári évben egy alkalommal, legfeljebb 3 havi időtartamra lehet megállapítani, kifizetése havonta történik.

(2) A munkaképtelen személyek rendkívüli települési támogatásának havi összege 20 000 forint.

5. Munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása

10. §

(1) Munkába álló személyek rendkívüli települési támogatására jogosult az a munkába álló, 1. § d) pont da) alpontja szerinti személy, akinek jövedelme nincs, vagy aktív korúak ellátásában részesül.

(2) Munkába álló személy az, aki a kérelem előterjesztését megelőző 30 napon belül munkaviszonyt (ide nem értve az egyszerűsített módon létesíthető munkaviszonyt), közfoglalkoztatási, közalkalmazotti vagy köztisztviselői jogviszonyt (a továbbiakban együtt: munkaviszony) létesített.

(3) A munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása a munkaviszony létesítését követő 30 napon belül beadott kérelem esetén adható.

11. §

(1) A munkába álló személyek rendkívüli települési támogatását egy naptári évben egy alkalommal lehet megállapítani, a támogatás folyósítása három részletben történik. A munkaviszony fennállását a kérelem beadásakor, valamint a második és harmadik folyósítással egyidejűleg is megfelelően igazolni kell.

(2) A munkába álló személyek rendkívüli települési támogatásának összege

- a) az első folyósításkor 50 000 forint;
- b) a második folyósításkor – folyamatos munkaviszony fennállása esetén – a munkaviszony kezdő időpontját követő 3. hónapban 25 000 forint;
- c) a harmadik folyósításkor – folyamatos munkaviszony fennállása esetén – a munkaviszony kezdő időpontját követő 5. hónapban 25 000 forint.

6. Jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása

12. §

Jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatására jogosult az a munkaképes, 1. § d) pont da) alpontja szerinti személy, akinek jövedelme nincs és egyéb ellátásra sem jogosult, továbbá az állami foglalkoztatási szolgálat, vagy rehabilitációs hatóság által kiállított igazolás alapján együttműködőnek minősül.

13. §

(1) A jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatását a kérelem beadásától, vagy hivatalból indított eljárás esetén az eljárás megindításától az Szt. 33. § (1) bekezdés f) pontjában az

aktív korúak ellátására való jogosultság feltételeként előírt együttműködés (a továbbiakban: együttműködés) minimális időtartamának a lejártáig, de legfeljebb 12 havi időtartamra lehet megállapítani, kifizetése havonta történik.

(2) A jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatásának összege havonta 20 000 forint.

(3) A jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatásának folyósítási feltétele az együttműködés havonkénti igazolása, az utolsó folyósítás feltétele pedig az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítása iránti kérelem benyújtásának igazolása.

7. Rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatása

14. §

(1) Rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatására jogosult az az 1. § d) pont da) alpontja szerinti személy, akinek a részére rendszeres ellátásként társadalombiztosítási ellátás, fogyatékosági támogatás, vakok személyi járadéka, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, gyermekek otthongondozási díja, vagy ápolási díj megállapítása van folyamatban, de a rendszeres ellátást még nem kapta meg.

(2) A rendszeres ellátás kezdeményezését az ellátást megállapító szerv által kiadott – a kérelem beadását átvételi elismervénnyel, ügyiratszámmal bizonyító – dokumentummal kell igazolni, az eljárás folyamatosságáról, annak befejezéséig havonta igazolást kell benyújtani.

15. §

(1) A rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatását egy naptári évben legfeljebb egy alkalommal, a kérelem beadásától a rendszeres ellátás folyósításának a kezdetéig terjedő legfeljebb 10 havi időtartamra lehet megállapítani, kifizetése havonta történik.

(2) A rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatásának összege havonta 30 000 forint.

8. Várandósgondozási rendkívüli települési támogatás

16. §

Várandósgondozási rendkívüli települési támogatásra jogosult az az 1. § c) és d) pont da) alpontja szerinti várandós nő, aki a legalább 91. napja fennálló várandósságát és a várandósgondozásban való részvételét a várandósgondozási könyve bemutatásával igazolja.

17. §

(1) A várandósgondozási rendkívüli települési támogatás a várandósság ideje alatt legfeljebb három alkalommal adható, összege alkalmanként 30 000 Ft.

(2) A várandósgondozási rendkívüli települési támogatás folyósításának feltétele

- a) első alkalommal az, hogy a kérelmező részt vett
 - aa) a várandósság 11-13. hetében ultrahangos szűrővizsgálaton,
 - ab) a várandósság első harmadában vér- és vizeletvizsgálaton, és
 - ac) a várandósság ideje alatt legalább egy alkalommal védőnői gondozáson;

- b) második alkalommal az, hogy a kérelmező részt vett
 - ba) a várandósság 18-20. hetében ultrahangos szűrővizsgálaton,
 - bb) a várandósság második harmadában vér- és vizeletvizsgálaton, és
 - bc) a várandósság alatt legalább 2 alkalommal védőnői gondozáson;
- c) harmadik alkalommal pedig az, hogy a kérelmező részt vett
 - ca) a várandósság 30-32. hetében ultrahangos szűrővizsgálaton,
 - cb) a várandósság harmadik harmadában vér- és vizeletvizsgálaton, és
 - cc) a várandósság alatt legalább 3 alkalommal védőnői gondozáson.

9. Temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás

18. §

(1) Temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatásra jogosult az az 1. §-a szerinti személy, aki az elhunyt közeli hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodott, de a temetési költségek viselése a saját vagy családja létfenntartását veszélyezteti.

(2) A temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás megállapítása iránti kérelmet az elhunyt személy halálát követő négy hónapon, de legfeljebb a temetési költségekről szóló számla kiállításától számított három hónapon belül lehet benyújtani. Csatolni kell a temetés költségeiről a kérelmező nevére kiállított számla eredeti példányát, és be kell mutatni az eredeti halotti anyakönyvi kivonatot.

19. §

(1) Egy temetés vonatkozásában csak egy személy részére állapítható meg a temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás, amelynek összege legfeljebb a fővárosban legolcsóbb temetés költségének 80%-a lehet. A fővárosban legolcsóbb temetés költségét a Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. által közölt adatok alapján kell megállapítani.

(2) A temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás megállapított összegét, vagy a kérelem elutasításának tényét – az erről szóló határozat számával együtt – a benyújtott temetési számlára rá kell vezetni és azt a kérelmezőnek vissza kell adni.

(3) A temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás a temetés előtt is adható, ha a kérelmező az elhunyt közeli hozzátartozójának eredeti halotti anyakönyvi kivonatát és a kérelmező nevére kiállított temetési számlát bemutatja. Ilyen esetben a temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás megítélt összegét a Fővárosi Önkormányzat közvetlenül a temetési számlát kiállító részére utalja át.

10. Krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatás

20. §

(1) Krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatásra jogosult az az 1. § d) pontja szerinti személy, aki a (2) bekezdésben foglaltak szerint igazolhatóan krízishelyzetbe került.

(2) Krízishelyzetbe került

- a) az, akinek élete, testi épsége a támogatás nélkül veszélybe kerülne, és ezt a helyzetet 8 napnál nem régebbi okirattal (így különösen rendőrségi jegyzőkönyvvel, orvosi igazolással, család- és gyermekjóléti szolgálat, vagy hajléktalanellátó szervezet igazolásával) igazolja;

- b) az a nő, aki a várandósságát várandósgondozási könyvvvel vagy orvosi igazolás bemutatásával igazolja, és nem részesül a 8. alcím szerinti várandósgondozási támogatásban;
- c) az, aki kiskorú gyermeket nevel és a gyermek iskoláztatásához, vagy a gyermek eltartásához, ellátásához segítségre szorul, és ezt család- és gyermekjóléti szolgálat 30 napnál nem régebbi igazolásával alátámasztja; vagy
- d) az, akinek a nevelésbe vett gyermekével való kapcsolattartáshoz segítségre van szüksége, és ezt hatóság által kiállított igazolással, határozattal, bizonyítvánnyal igazolja.

21. §

(1) Krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatás egy naptári évben legfeljebb két alkalommal adható azzal, hogy a krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatás második alkalommal történő megállapítására legkorábban az előző krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatás folyósítását követő harmadik hónapban van lehetőség.

(2) A krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatás összege alkalmanként 10 000 forint.

11. Lakcím nélküli lakosok rendkívüli települési támogatása

22. §

(1) Lakcím nélküli lakosok rendkívüli települési támogatására jogosult az az 1. § a)–c) pontja szerinti, létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került személy, aki az általa életvitelszerűen lakott lakásban nem rendelkezik bejelentett laccímmel.

(2) A támogatás megállapításának feltétele, hogy a kérelmező az általa életvitelszerűen lakott lakás elhelyezkedése szerinti család- és gyermekjóléti szolgálat által aláírt nyilatkozattal igazolja

- a) az életvitelszerű lakáshasználatát,
- b) a laccím bejelentését ellehetetlenítő körülményeket, és
- c) a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetet.

(3) A laccím nélküli lakosok rendkívüli települési támogatásának összegét a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet elhárításához szükséges támogatási mértékre tekintettel, évente legfeljebb három alkalommal, de az azonos lakásban együtt élő közeli hozzátartozók részére összesen legfeljebb 75 000 forintban kell megállapítani.

(4) A kérelmezőt a kérelem benyújtásakor tájékoztatni kell a laccím bejelentésével kapcsolatos jogairól.

III. Fejezet *Záró rendelkezések*

23. §

Ez a rendelet 2023. november 1-jén lép hatályba.

24. §

Hatályát veszti a Budapest főváros területén tartózkodó hajléktalanok rendkívüli települési támogatásáról szóló 15/2015. (II. 25.) önkormányzati rendelet.

25. §

A Budapest Főváros Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelet 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

dr. Számadó Tamás
főjegyző

Karácsony Gergely
főpolgármester

1. melléklet az .../... . (...) önkormányzati rendelethez

1. A Budapest Főváros Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelet 1. mellékletében foglalt táblázat 8.9–8.11. sor helyébe a következő rendelkezések lépnek:

8.9.	döntés a rendkívüli települési támogatás megállapításáról	.../2023. (...) önk. rendelet 5. § (2) bekezdés	főjegyző
8.10.	ellenőrzési jog gyakorlása a kifizetett rendkívüli települési támogatás felhasználása tekintetében	.../2023 (...) önk. rendelet 6. § (1) bekezdés	főjegyző
8.11.	döntés jogosulatlanul igénybe vett rendkívüli települési támogatás folyósításának megszüntetéséről, a jogosulatlanul és rosszhiszeműen felvett rendkívüli települési támogatás visszafizetésének kötelezettségéről, valamint a rendkívüli települési támogatásokból való kizárásról	.../2023. (...) önk. rendelet 7. § (2) bekezdés	főjegyző

Általános indokolás

A Fővárosi Önkormányzat önként vállalt feladatként kezdte meg 1991-ben a hajléktalan budapestiek eseti segélyezését, amit a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 1997. január 1-jétől már kötelező feladatként írta elő a Fővárosi Önkormányzat számára. A hatályos törvényi rendelkezések szerint az önkormányzatok azoknak kötelesek rendkívüli települési támogatást, akik „a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe” kerültek, vagy „időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal” küzdenek, a fővárosban a hajléktalanok számára nyújtott rendkívüli települési támogatás megállapítása pedig – a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzat közötti, ettől eltérő megállapodás hiányában – a Fővárosi Önkormányzat feladata.

A Fővárosi Közgyűlés a 591/2022. (VI. 29.) határozatával elfogadott „*Otthon, mindenkinek. Fővárosi stratégia az otthontalanság és a hajléktalanság csökkentéséről*” című dokumentum megállapította, hogy indokolt felülvizsgálni és továbbfejleszteni a rendkívüli települési támogatások fővárosi önkormányzati rendszerét, mivel a támogatások összege és a jogosultság felső jövedelmi határa hosszú ideje nem változott (és ezért reálértéken jelentősen csökkent), a támogatásokhoz való hozzáférés pedig jelentősen szűkült. Erre tekintettel az „Otthon, mindenkinek” című fővárosi stratégia egyebek mellett előírta a Fővárosi Önkormányzat számára, hogy javítsa a rendkívüli települési támogatások színvonalát, valamint az azokhoz való hozzáférést. A támogatási rendszer igénybe vevői körében 2023. első felében lefolytatott kérdőíves felmérés ugyancsak arra az eredményre jutott, hogy a hajléktalan budapestiek számára az elérhető támogatások alacsony színvonala jelenti a leg súlyosabb problémát.

A rendeletben foglalt új szabályok a támogatási rendszer korábbi logikáját jórészt megőrizve biztosítják, hogy a fővárosban élő hajléktalan személyek a korábbiaknál jelentősen nagyobb összegű támogatásokhoz férhessenek hozzá a hajléktalansággal gyakran együtt járó súlyos jövedelemszegénység enyhítése, az alkalmanként jelentkező többletkiadások lehetővé tétele, valamint a munkába állás és a munkahely megtartásának ösztönzése érdekében. A támogatási rendszer *megfelelősége* mellett az új rendelet a támogatásokhoz való *hozzáférést* is fejleszti, részben a jogosultság jövedelmi határának a jelentős emelésével, részben egyes eljárási szabályok módosításával.

A korábban is működő támogatások mellett a rendelet két új támogatási formát is bevezet: a várandósgondozási rendkívüli települési támogatás a hajléktalan emberek egy kiemelkedően sérülékeny csoportja számára biztosít szabad felhasználású, ugyanakkor – egészségmegőrzésre, megelőzésre ösztönző – feltételekhez kötött készpénz-támogatást; a lakcím nélküli lakosok rendkívüli települési támogatása pedig azoknak létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került budapesti lakosoknak nyújt segítséget, akik rendezetlen lakcím-helyzetük miatt elesnek azoktól a kerületi önkormányzatok által biztosított rendkívüli települési támogatásoktól, amelyekhez a hasonló helyzetben lévő, de az általuk lakott lakásban lakcímrel rendelkező rászoruló polgárok hozzáférhetnek.

A rendelet-tervezethez a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 17. § előírásainak megfelelően hatásvizsgálat készült.

A Jat. 19. § (2) bekezdésében előírtaknak megfelelően megtörtént a lakosság közvetlen tájékoztatása a www.budapest.hu honlapon keresztül annak érdekében, hogy az érintettek tudomást szerezzenek a készülő rendelet-tervezetről.

A Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről szóló 12/2021. (III. 4.) önkormányzati rendelet 10. §-a alapján a rendelettervezetet a társadalmi egyeztetés során véleményezésre a Budapesti Civil Adatbázisban regisztrált érintett szervezetek részére is megküldtük, a tőlük beérkezett véleményekről, javaslatokról készült összefoglaló a budapest.hu-n megtekinthető.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

Meghatározza a rendelet területi és személyi hatályát, azon személyek körét, akik a Fővárosi Önkormányzat által nyújtott rendkívüli települési támogatásban részesülhetnek.

A 2. §-hoz

Általános szabályként meghatározza a rendkívüli települési támogatásokra való jogosultság felső jövedelmi határát. A jogosultság megállapításakor a rászorultság megállapítására alkalmasabb elkölthető jövedelem, vagyis a végrehajtás során történő letiltás vagy levonás után fennmaradó jövedelem tekintetbe vételét írja elő.

A 3–5. §-hoz

Rendelkezik a rendkívüli települési támogatás megállapításának általános szabályairól, továbbá kimondja, hogy egy rászoruló személy – a meghatározott kivételekkel – egyszerre csak egy jogcímen részesíthető rendkívüli települési támogatásban. Meghatározza a települési támogatás iránti kérelem benyújtásának módját és helyét, meghatározza a kérelemben foglaltak igazolásának a szabályait, valamint a kérelem elbírálásának a határidejét. A támogatás folyósításával kapcsolatban a korábbi rendszer által egyedül lehetővé tett készpénzes kifizetés mellett biztosítja a támogatás bankszámlára utalással, illetve postai úton történő folyósításának a lehetőségét.

A 6. §-hoz és a 7. §-hoz

Szabályozza a rendkívüli települési támogatás felhasználásának ellenőrzését és rendelkezik a rendkívüli települési támogatás jogosulatlan igénybevételének jogkövetkezményeiről.

A 8. §-hoz és a 9. §-hoz

Meghatározza a munkaképtelen személyek rendkívüli települési támogatására való jogosultság feltételeit. Meghatározza a munkaképtelenség igazolásának a módját amelyre (a korábbi rendeleti szabályozással szemben) nem kizárólag a kifejezetten hajléktalan emberek számára működtetett egészségügyi alapellátáson keresztül biztosít lehetőséget. A támogatás célja az átmeneti munkaképtelenség miatt előállt jövedelemhiány enyhítése. A legfeljebb három hónapra megállapítható támogatás havi összegét (a korábbi rendelet szerinti havi 3000-7000 forint jelentős emelésével) havi 20 000 forintban határozza meg. Annak érdekében, hogy a támogatással csak a valóban rászorult személyek élhessenek, az egyéb rendszeres pénzbeli szociális ellátásban részesülők vonatkozásában korlátozza a jogosultak körét.

A 10. §-hoz és a 11. §-hoz

Meghatározza a munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása megállapításának a feltételeit. Az új rendeleti szabályozás a korábban hatályos rendelettel szemben a közfoglalkoztatási jogviszony megkezdését is munkába állásként ismeri el. Annak érdekében, hogy a támogatás a munkába állás lehetővé tétele és ösztönzése mellett a munkahely megtartását is ösztönözze, a rendkívüli települési támogatások korábbi fővárosi önkormányzati rendszeréhez képest nem csupán a munkába állás időpontjában, az első fizetésig fennálló jövedelemhiány kompenzálása céljából biztosít támogatást, hanem – folyamatos munkaviszony esetén – a munkába állást követő 3. és 5. hónapban is. A támogatás összegét munkába álláskor (a korábbi rendelet szerinti 25 000 forint

jelentős emelésével) 50 000 forintban határozza meg, a munkavállalás 3. és 5. hónapjában 25 000 forintban.

A 12. §-hoz és a 13. §-hoz

Meghatározza a jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása megállapításának feltételeit. A támogatás célja a teljes jövedelemnélküliség illetve a központi kormányzati szociálpolitikai rendszer azon hiányosságának az orvoslása, amely következtében egy jövedelemnélküli polgár akár egy teljes évig kizárható az aktív korúak ellátásából. A feltételhez kötött támogatás ösztönöz az állami foglalkoztatási szolgálattal vagy rehabilitációs hatósággal való együttműködésre, az aktív korúak ellátására való jogosultság megszerzésére, majd annak igénybe vételére. A támogatás megállapítását (a korábbi rendelet szerinti évente legfeljebb négy alkalom helyett) az aktív korúak ellátására való jogosultság feltételeként előírt együttműködés minimális időtartamának a lejártáig, legfeljebb 12 hónapra teszi lehetővé. A támogatás összegét (a korábbi rendelet szerinti havi 7000 forint jelentős emelésével) havi 20 000 forintban határozza meg.

A 14. §-hoz és a 15. §-hoz

Meghatározza a rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatása megállapításának feltételeit. A támogatás átmeneti segítséget nyújt azon hajléktalan polgárok jövedelemszegénységének enyhítéséhez, akik valamilyen rendszeres ellátás megállapítására irányuló kérelmet nyújtottak be, de az számukra még nem került megállapításra. A legfeljebb 10 hónapra megállapítható támogatás összegét (a korábbi rendelet szerinti havi 11 500 forint jelentős emelésével) havi 30 000 forintban határozza meg.

A 16. §-hoz és a 17. §-hoz

Meghatározza a várandósgondozási rendkívüli települési támogatás megállapításának feltételeit. A feltételekhez kötött készpénz-támogatás a hajléktalan polgárok egy kiemelkedően rászoruló csoportja, a várandós nők számára nyújthat segítséget, és emellett a várandósgondozásban való részvételre ösztönöz. A három alkalommal adható – más rendkívüli települési támogatásokkal egyidőben is megállapítható – támogatás összege 30 000 forint.

A 18. §-hoz és a 19. §-hoz

Meghatározza a temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás megállapításának feltételeit. A támogatás összegét fővárosban legolcsóbb temetés költségének (a korábbi rendelet szerinti 20% jelentős emelésével) 80%-ban határozza meg. Rendelkezik a támogatás temetést megelőző folyósításának a lehetőségéről.

A 20. §-hoz és a 21. §-hoz

Meghatározza a krízishelyzet miatti rendkívüli települési támogatás megállapításának feltételeit, rendelkezik a támogatásra való jogosultságot megalapozó krízishelyzetek mibenlétéről, valamint azok igazolásának módjáról. A támogatás megállapítására (a korábbi rendelet szerinti évi egy alkalommal szemben) egy naptári évben két alkalommal ad lehetőséget; a támogatás összegét (a korábbi rendelet szerinti 7000 forint emelésével) 10 000 forintban határozza meg.

A 22. §-hoz

Meghatározza a lakcím nélküli lakosok rendkívüli települési támogatás megállapításának feltételeit. A támogatás célja, hogy a rendkívüli települési támogatások esetében kezelje a pénzbeli ellátásokhoz való hozzáférés rendezetlen lakcím-viszonyokból következő akadályát. A támogatás azoknak a rászoruló lakosoknak jelenthet évente legfeljebb három alkalommal segítséget, akik képtelenek az általuk életvitelszerűen lakott lakásban lakcímet létesíteni, ezért a rászorultságuk, illetve a létfenntartásukat veszélyeztető rendkívüli élethelyzetük ellenére sem férnek hozzá az általuk életvitelszerűen lakott lakás elhelyezkedése szerint illetékes kerületi önkormányzat által

biztosított rendkívüli települési támogatásokhoz. Az életvitelszerű lakáshasználat, a lakcím bejelentését ellehetetlenítő körülmények, valamint a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet igazolását a kérelmező által életvitelszerűen lakott lakás elhelyezkedése szerinti család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársa nyilatkozatával kell igazolni. A támogatás – a kerületi önkormányzatok által biztosított rendkívüli települési támogatások szabályaira és átlagos összegére tekintettel meghatározott – összege legfeljebb összesen 75 000 forint.

A 23. §-hoz

A rendelet hatálybalépéséről rendelkezik.

A 24. §-hoz

A területet eddig szabályozó 15/2015. (II. 25.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezéséről rendelkezik.

A 25. §-hoz és az 1. melléklethez

Az új rendelet megalkotásával egyidejűleg szükséges a Budapest Főváros Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelet 1. mellékletében foglalt táblázat hatásköri szabályainak megfelelő módosítása is.